

UNIVERSAL
LIBRARY

OU_228313

UNIVERSAL
LIBRARY

دست گل

یعنی

شمارل العلماء مولانا شبلی نعمانی مرحوم

کی

چند فارسی غزلوں کا مجموعہ

جولائی ۱۹۰۱ء سے اپریل ۱۹۰۶ء
تک کے کلام پر مشتمل ہے

باہتمام احقر العباد محمد حسن

انوار المطابع لکھنؤ میں چھپا

تیسرے ہفتے کے تجربات

اکسیر حیات جملہ جسمانی تکالیف درد، موج، چوٹ، زخم، ادج، المفاصل، لہر، اسیر، رقت، سرعت، جریان، گرم، اپٹ کے درد وغیرہ کے لیے اس سے بہتر دوا اس صدی میں ایجاد نہیں ہوئی، سفر، حضر، قہر اور گرفت میں اسکا لکھنا نہایت ضروری ہے، قیمت فی شیشی ۱۸/۷۰ محصول ڈاک و پیکنگ صرف ۱۷/۷۰

جدید ان کے کثرت، اختلام، کور، درد کرتا ہے، درد سرد و گرم، کھڑکی کا داغ، ہر عفتا، کڑیہ کو قوت دیتا ہے، **اکسیر مراد** مغلطہ دہی ہے، تو انانی وقت میں اسکا ضروری فعل ہے، نا امید ہو جو کم عمر کا ایک ہفتہ اسکا استعمال کر کے اسے عجیب اثر کو محظوظ فرمائے۔ ایک ہفتہ کی خوراک جہد و مہمت میں محصول ڈاک و پیکنگ صرف ۱۷/۷۰

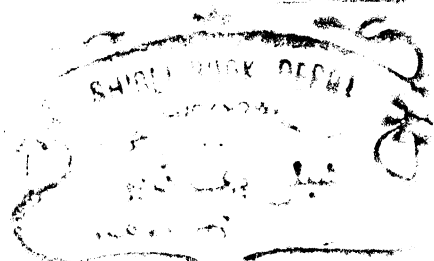
نمک فخری بڑھتی ہوئی اپٹ کے درد، نفع، کھٹی، اجلی، ڈکارون، کمی، انتہا اور ضعف، معدہ کے لیے بہترین نمک۔ نمک فخری کی مقبولیت کا یہی راز ہے کہ حلق سے اترتے ہی معدہ کی مہلح شروع ہوجاتی ہے، جو لوگ معدہ کی شکایات سے مایوس ہو چکے ہوں، ایک اور تجربہ کریں، ہر صبح اور ہر خانہ بان میں اسکی ایک شیشی موجود رہنا نہایت ضروری ہے، قیمت فی شیشی کلان ۱۸/۷۰ محصول ڈاک و پیکنگ صرف ۱۷/۷۰

اگلیں بروز میں نہایت ہی کہ نہ مرض یقیناً دور ہو جاتا ہے، ان جو بے شک جو فخری، **سبوتا تشک** خصوصاً اسوجہ سے کہ جناب حکیم عبدالجمد خان صاحب نے بلوچی اس نسخہ کی قیمت مبلغ تین ہزار روپے عنایت فرمائے تھے، واقعی یہ نسخہ آجسب ہی پیش ہے، بڑی تعریف ہے کہ اور داؤن کی طرح اسکا استعمال سے نہ ٹھہر آتا ہے اور نہ اور دست کی مطلق تکلیف ہوتی ہے اور ہر نماز آتے کہ پھر کبھی یہ مرض نام عمر و نہین کہ باقیمت یہ محصول ڈاک و پیکنگ ۱۷/۷۰

درد گردہ، ایک مٹا، و پتھری لگے لیے اپنا مثل نہیں رکھتا، دمہ کے لیے بے انتہا مفید ہے، جو حضرت مختلف معالجات سے بریشان ہو کر نا امید ہو چکے تھے **نمک انواری** الحمد للہ کہ نمک انواری ان کے لیے ہمیشہ تریاق و اکسیر ثابت ہوا، قیمت فی شیشی کلان ۱۸/۷۰ محصول ڈاک و پیکنگ ۱۷/۷۰

سرسنی غبار و دھند، جالار، تو نری، اوضاع، بھارت کے لیے ہمیشہ ویشیز سرمد اگر اعتبار نہ ہو تو بطور آدائیں چند روز استعمال فرمائیے، تاکہ تجربہ کے بعد جاری ہو جائے اور صداقت ثابت ہو، قیمت فی تولہ ۱۸/۷۰ نصف تولہ ۱۷/۷۰ محصول ڈاک و پیکنگ ہر صورت میں ۱۷/۷۰ (۳) کے ٹکٹ آنے پر نوٹہ فوراً بھیجا جاتا ہے)

المشہر:- منظر محسن نمبر ۵ و کٹوریہ اسٹریٹ۔ لکھنؤ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

چند بیوده به بند غم دنیا باشم
جبه ساس حرم کعبه چو بودم یک چند
گر چه رندی و هوس شیوه دانا نبود
باده هر چند تیر خرقه توان نیز کشید
مست پر عریده تنگش بکشتم در آغوش
با همه دعوی تکلیف نتوانم خجارت من
جلوه او نگذارد که برم بهره وصل
ای خوش آن روز که رازم فدا ز پرده دن

زین پس با قبح بادیه و مینا باشم
بر در بنگده هم ناصیه سراسر باشم
حاجتم نیرت که فرزانه دانا باشم
زرگس مست کسبی است که رهوا باشم
تشنه وصلم تا که به خواب باشم
که تو از پرده یدر آئی و بر جا باشم
بدر صبح و همان محو تا شا باشم
از دو سو خلقه دین می زده سوا باشم

مختب دست بدانان من بودن مست ق دست دامن آن شوخ خود را باشم	
	دا من عیش و شرم زد و دنیا شیلی دا من بلبلی از کف ندیم تا باشم
طرازد محمد بشید و فزاج خسر در ا گذشتن از سرده شکل افتاد دست هر را بهم آمیخته از زلف و عارض ظلمت و ضو ا کنار آب چوپانی و گلگشت اپا لورا	نثار بلبلی کن هر مستی کند و نور ا به هر سوز از بجوم دلبران شوخ بی پرد ا فغان از گرمی هنگامه خوبان ز دوستی بده ساقی می باقی که در حبت نخواستی بافت
	بیا شیلی بیاد پنجه گیری تر گانش دگر ره پاره سازم این قبای زده صد نور ا
جلوه یادوت دهد از خویش فراموشی را بهم آمیخته هشت یاری و مدوشی را بمن آموخت خود آیین هم آغوشی را	غمزه اش طرح ندر رسم جفا کوشی را بنگر عجزه حسن که آن ز گس مست من فدای بت شرنه که هنگام صال
له پاریان و دودار اختر هستند نردان داهرن داینابا به نور ظلمت هم تعمیری کنند	

طح زورنگ کن این مستح نوشی را	می به اندازۀ دن گره رسمی مستلیم
بسم	شیل نامہ سید گر چه سرا گنه است بس بود دامن عقو تو خطا پوشی را
شرم بادم که نواهاے پریشان زده ام پیش ازین گام طلب ده حرمان زده ام جز همین جرعه آخر که به پایان زده ام روزگاری چو دم از دوش غم زده ام سنگ بر شیشه تقوی زده ام بان زده ام بابتآن جام طرب بانی ووتان زده ام قدحے چن در آنخوش گلستان زده ام فناش گویم هم از ان باه که پیمان زده ام دوش پیمانہ سے بر سر پیمان زده ام دست در حلقه آکن زلف پریشان زده ام	گردم از دحت شیر از دصفاهان زده ام بمبئی بودم منزل مقصود وعبث ساغر زندگیم (حیف) که جز در دمنشت اندکے نیز به کام دل خودین باشم چند در پرده توان کرد سخن فاش گوی داستان گردم ازین پس که اینج وودع مشو شدن ساقوسے چند بیاد تیغ زنگین خوردم سے در نیجاخوان خورد نہانی زین پس تا ازین ہر دو جان کہ خطر خواہ بود از پریشانی ایام میندیشس کہ من

کارم اُن تا به آن بادشہ کشور حُسن
 آن نگار عجبی چہرہ بد انسان از فروخت
 بار زہر چو بر قامت من است بنو
 آن شدای دوست که آراستہ پیکر من
 آن شدای دوست که در زده بینی باز
 بان و بان دست بد ای پند من امی احبنا
 ہر یک از فتنہ گران عرب ہند و عراق
 کس چہ اند کہ بہ خلوت گہ آن ماہ تمام
 جاب آنست کہ گلشن دماز کج لبم
 صد چمن لالہ دگل چو شدم از جیب بغل
 صد دکان لعل و گہر چہ ایم از گفتار ش
 بوسہ ہر لب نوشین زده ام از پے ہم
 تا دگر آن بُت خود کام زیادم نہ برد

دست رو بر چشم قصیر و خاقان زده ام
 کاتش آوردم و در خرمن ایان زده ام
 شیشہ تقوی سالی بہ بندان زده ام
 نقش زیبای صنمے بر ورق جان زده ام
 کہ دم از صحبت آن دشمن ایان زده ام
 کہ بہ زیبای صنمے دست بیجان زده ام
 ہم حُسن است من دل زده طوفان زده ام
 زده ام ساغر و بر یاد حریفان زده ام
 بوسہ ہا بیکہ بر آن عارض خندان زده ام
 قرعہ فہم آغوشی جانان زده ام
 طعنہ بر بے سرو سامانی عمان زده ام
 طوطی گر نہ نام بر شکرستان زده ام
 گدگدہ چند دران زلف پریشان زده ام

سالم گوش جهان نمزمه را خواهد بود
زین نواها که درین گنبد گردان زده ام

بجز
پے تو آن بر د که این نمزمه بے چیزی نیست
شلی این تازه نواها نه چوستان زده ام

دوش کان دلدار با من هم وثاق افتاده بود
حالیا من بچم زاهد پارسانی شیو ام
زاهد را من آشنائی داده ام با عاشقی
گویند دشمن هم از دوش نصیبی دوست
گرچه من مرد هو بازی در ندی نیتم
ناهارادم زادیت می زندیس خیرگی
بوده ام در بزم مے با محلب هم تمهین

غلغلے در گنبد فیروزه طاق افتاده بود
باده خوزن در شبالم اتفاق افتاده بود
در نه عمر مے هر دورا با هم نفاق افتاده بود
باده وصلش چشیم از مذاق افتاده بود
این چنین هم گاه گاه هم اتفاق افتاده بود
کاو هم از روزازل نا اهل عاق افتاده بود
گرچه این صحبت ابیاسرا ق افتاده بود

اندول صد پار ه ات آگه نیم شلی و لے
شیشه دیدیم که از بالاس طاق افتاده بود

من که در سینه و لے دارم و شیدا چه کنم
میل بالاله رخا نگر کنتم تا چه کنم

من نه آفم که بر هر شیوه دل از دست دهم
 هست چهل سال که بیخود نگه داشتمش
 ساغر باده و طرب چمن و لاله رُخ
 دل متاع است گران مایه کس نتوان داد
 مایه تقوی سی ساله فراهم شده است

لیک با آن نگه حوصله فرسا چه کنم
 گزیده برنگ زخم شیشه تقوی چه کنم
 چون به اینها قدم کارا بفرما چه کنم
 را مکان گزیده بر آن ترک بیخا چه کنم
 از معاشش بیگاری به هم با چه کنم

شاه و باده و طرب چمن و جوش بهار
 شلیبا خود تو بفرما که به اینها چه کنم

۹۱۵۰۴

مرگت است از آنکه همیشه آزاد است پنداری
 ز بس کز سینه تالاب گشت لبر ز شکایتا
 ز بس هر شیوه اش جوئے بکین دگر باشد
 ز بس کز بیم افشا و صفت او در پره میگویم
 چنین کز کوی او قاصد گران بنامی آید
 تو ز نفس دایم ببردش و خوشش در کین پنداری

چنان بیا کف خون نبرد که جلا در نیت آری
 نواے کز لیم برخاست فریاد است پنداری
 نواز شامے خاش نیز بید است پنداری
 حد شیم ز گل و نسربین و شمشاد است پنداری
 زد ستش نامه ام در راه افتاد است پنداری
 بدان سامان همی آید که صیادت پنداری

ایضاً

بر آب رنگ نظم خوشتن نازد جهان شبلی

از آب

که در ایام معنی کنه استاد است پنداری

جهان بزم است بر هم گشته از آشوب خیزهها
فریب لطف گفتار است خود کام را نازم
تو لے قاصدین شکر نشانیهای ارزی
محبت بود هر شیوه آئینه زبان بازی
حریفان از نگاه شوخ او را گونه بدستند
خیال بوسه آن لعل نوشینش می ستم
بر سویم چون گذر افتاد دروش آن کف زرا

هنوز آن چشم مرفن بر کجاست پنداری
سخن میگوید از انکار او است پنداری
بلبهای تو حرفه از لب ایست پنداری
به مژگان اشک خن منصور است پنداری
که محفل سر بسریکتم خمار است پنداری
هنوزم لب زلفی آن شکر ایست پنداری
بگفت این خسته جان چله گرفتار است پنداری

ایضاً

ز به جان بخشی آب و هوا بکلی شبلی

از آب

طر از دل خلج و نوشاد و فرخار است پنداری

شب وصل است حیا گر بگذاری چه دم
تو بدین حسن توانی چه زبان برداری

یکدم تنگ در آغوش فتاری چه شود
این دوسه بوسه اگر خود فتاری چه شود

از تو ناید گره بندت با و اگر دن
 گر چه صیدی چو منی لاین فتراک تو نیست
 ناله گریه حرلیت دل خود کام تو نیست
 غنچه نشگفته جنون با ختن آورد به من
 بوسه با بر لب نوشین تو دامست مرا

اگر این عقده من باز سپاری چه شود
 گریه عالم رسی لے ترک شکاری چه شود
 راست گفتی که ازین گریه زاری چه شود
 تا در گرازا اثر باد بهباری چه شود
 دام من هم به من اربا باز سپاری چه شود

شلی دل زده را کاز اندازه گذشت

تو هم لے خواجہ چہ حالش کند ارچی شود

چرخ کین فتنه گری های نو آغاز گرفت
 من در انجام ره عشق گزتم در پیش
 چه عجب جلوه که در دست بشود دیده من
 باجرای من رسوا شده هر جانانشست
 هر که یک بار نظر بر رخ خوب تو کشاد
 ابلهی بود که مرغ دل من رام دادی
 دل به آن نور حسن از ندیم، خود چه حکتم

مگر این شیوه از ان چشم فسون ساز گرفت
 خاک آن کس که هم این شیوه ز آغاز گرفت
 که ز خاک درش این آینه پرماز گرفت
 ابله آن بود که این اتمه را از گرفت
 بایدش دیده ز دیدار بهان باز گرفت
 این هجا بود که از دست تو پرواز گرفت
 دلم از صحبت پیران ریاسا ز گرفت

صحبتِ محبتِ شهرمین ساز گرفت موانع شدن اگر چه صد بار فرخواند و ز سر باز گرفت آن که او خرده بلندان نظر باز گرفت	مژده گویند به زندان می آشام که باز روزگاری است کس اقصیه بیابان سازند خبرش نیست ز داناان تر خلوتیان	
ز سر باز	بزم را دید که از نغمه دو شینه تپی است شبلی آن زمزمه را باز از آغاز گرفت	ببین نظر
هر زره را نظر به جمال تو باز بود روی سخن به آن نگه نرفته ساز بود ما را امید باز نگه باس را ز بود زان حلقه که در خم زلف دراز بود اینها گناه دیده معشوقه باز بود آن بوالهوس که در گردن غر و ناز بود کوفته دست بوده و این فتنه ساز بود از بسکه دست شوق حریفان دراز بود	هر جا که روی روشن فوجوه ساز بود هر جا حدیث نسته ایام کرده ایم جانان از بان لب نه شود تر جان شوق مستور و زنده هیچ کیس سر بردن نه بود ما خود سری به زندی دستی شدیم لذت شناس زندی دستی نبوده است با چرخ سقله صحبت آن شوخ در گرفت چالاک گرم آمد دامن کشان گذشت	

یکبار عشق با حقیقی محب از بود آن دل که سایه پرور زلفت دراز بود	آن شوخ را بصومعه با چون گذر فتاد بنگر که چون به دام حوادث اسیر شد
در همه جا	غمگین مباشش گر سخن از مدعا نرفت شلی هنوز اول راز دنیا ز بود
هر حدیثی که با کردیم از مای کرد نقش می بستیم از ذوق تاشامی کرد بوی زلفت تو بگفت داشت که سوای کرد هر نفس دام می کرد و به بینا می کرد گشت راز در آن راز که فاش می کرد داستانها ز لب لعل شکر خامی کرد که ز سپاک سطره خود دامی کرد شکر طبره گیسوی تو پیدای کرد مرده رازنده می کرد بد عوی می کرد	صوفی آن سر حقیقت که هویدای کرد بیکر آرای ازل طلعت زیبای ترا بر گذرگاه چمن عطر فزوش سحری ساتی آن می بقیح رخت که از خوشیش فلسفی سر حقیقت نتوانست کشود دوش فتمیم و بدیدیم که طوطی به چمن آن گره با همه در کار حریفان انداخت هیچ و تابه که دل غمزده در پنهان داشت به میسای نفس آن لب اعجاز نامه

فتنه های که قد و زلفت تو بر پایم کرد از ره گوش همی رفت بدل جامی کرد	مایه برتری هر دو جهان گشت آسود ساقی مصطفی عشق بر آن نکته گفت	
از آرزو	شبی از قامت و بالای تومی کرد سخن یا اگر خود سخن از عالم بالای کرد	بوی گلستان
پاره از دل و نخته ز جگر می بایست گوینا حالم ازین نیست برتری بایست نالای نیست ز آب هنگام آثر می بایست بسمله چند دران راه گذری بایست دست شوقی که دران طبع کم می بایست	بهر سر سفره غم چیزه اگر می بایست دید حال مرغ از جبهه خود چین کشود گر می زرم ترا با همسته تنگامه ناز ردن کوفی تو زار باب تماشا نشود بخت برین که به سحران تو بر سر زده ام	
	شبی نامه سیمه را به جزای عشقش یا برین دو صد اخاست که سر می بایست	
این باده بخت نیز نشد گر چه خام نیست	عمری است عشق و زرم و کارم تمام نیست	
سه اشارت است به واقعه زخم خوردن مصحف		

چشم هر آنچه دید نه هر دیده بنگرد شهبه سحر دیده ام و باز زنده ام می خواهد اینک در ره زندی قدم نهاد چندان که رام تر شوم بدگمان شوم این باس و وضع باعث ناکامی منست	نظاره جمال تو عامست عام نیست گویا که کار مرگ و قضا را نظام نیست زاهد که هم به شیوه تقوی تمام نیست با آن که این نوازش خاصست عام نیست خوش عاشقی که در گردنک نام نیست
عاشقانه در بزم گاه ناز تو شبلی هنوز هم جاد داشته است یک آن احترام نیست	حما
برق عشقی که مرا بردل بر تن زده بود تا قدم رنج کنی بهر تماشای چمن دیدی! ای دوست که تا در این بستان هر زمان باز سر تازه بر آورد چو شمع روزگاری شد آن نقشه هنوزم پرست	این همان است که برادی امین زده بود ابر بهر تو سر پرده به گلشن زده بود عشق آن چاک که در همه دهن زده بود هر که را تیغ غم عشق تو گردن زده بود یکد ساغر به من آن دلبر بر فن زده بود
شبلی ام زوبه سجاد تقوی شبست	آن که صد سال شش به بر زده بود

مے خوردگر سخن ز عذاب و ثواب چسبیت ہر چند نام این کہ سخن را جواب چسبیت رم خوردن تو این ہمہ ننگ و آب چسبیت بادشمن این ہمہ کرم بحیاب چسبیت	چون آگهی کہ فرصت عہد شباب بود پرسم کہ تیج در دل تو بہت جای من زادہ شراب ناب جز انگوڑ آب نیست مے را بقدر حوصلہ مردمی دہند
شہلی عنان گستہ مرسوسے مہدی مانیز با تو ہم سفریم این شتاب چسبیت	
کہ از یک صلح و گلشن می تواند کرد زندان را کہ ہم از پارہ ساز و نامہ ناخواندہ عنوان را دگر از سر گرفتہ قصہ زلفت پریشان را کہ مسکین ذوق نشناختہ از شہای پنهان را کہ یک یک بہ شمار حلقہ نامی ز بیجان را نگہ دار دخلا ز چشم بدان طفل نادان را بکارش نامزد فرما نگاه فتنہ سامان را	چہ غم از بند زندان شاہد عنای کنعان را چہ باشد حال اگر حرفی نہ مضمون خواندگان را حدیثی دلکش و افسانہ از افسانہ می خیزد بہ لطف ظاہر دشمن بخود زبان و مرشدام شب وصل از و با آن ساز می آرد و دام غلط سازد شمار بوسہ و انگہ ز سر گیسو دل مہ گامہ جو خمیازہ بر خمیازہ می ریزد

ز ذوق طبع شبلی من اول روز داستم که در آشوبگاه کلبی در بازو ایجان را

از کلمه شکر

بیا اینجا که هر سوکار روان در کاروان مینی
بتان آذمی را دلبران شام و ایران را

ساقی مست چو سوی من مدبوش آید من برانم که کنار از همم آگیم کام دل خواهی از آن فوج بر خورده بشیرم ناصحا از حمت بصره به کارم پسند ستی و عیده کار چو من نیست و ل حالیا یک نگه ناز از آن سادده بست عاشق آن نیست که تنگام تقاضا و صا این غزل اول فیض اثر کلبی است	اساغز کف بنهد میکده بردوش آید گر مرا یک صنمی شوخ در آغوش آید باش تا یک دو سه غزوه بردوش آید من نه انم که مرا پسند تو در گوش آید چشم ساقی است که تا راج گویش آید آن بود نیز که بیباک در آغوش آید مهرش از بوسه زنی بر رخش آید باش تا با باده این میکده در گوش آید

از کلمه شکر

می رسد وقت که شبلی بیته باوه گسار
از در صومعه تا میکده همدوش آید

اسنے ناز خواتین حجاب زرا
 ذوقے دگر بود بہ تماشاکہ وصال
 لعل لبش اگر چه بکام شکر نہ ریخت
 ہرگز کیے بہ خوبی در عنانی تو نیست
 بیچارہ نکتہ دان او اہم عشق نیست
 ما از بند و لپت جهان در گذشتہ ایم
 ہر چند جو ریز معشوق خوش بود
 چیزے ز لطف نیز بیامیخت در تم
 آرزویم کہ کار از اندازہ در گذشت
 نازے کہ می کنی نہ بہ اندازہ می کنی
 تاوک بزد بہ غیر و مرا بر جگر نشست
 من خونخو اہم اینکہ برافتہ حجاب راز

دیدی تطاول خم زلفت و دوازرا
 چشمے بخواب در شدہ نیم بازرا
 با ما سری ست آن نگہ جان نوازرا
 ما دیدہ ایم کج کلہان طرازرا
 صنایع مکن بغیر نگہ اسے رازرا
 از بسکہ دیدہ ایم نشیب فرازرا
 ما بندہ ایم دلبر عاشق نوازرا
 اعتدال دادے تہند نازرا
 دست دراز گشتہ و آغوش بازرا
 تیزی ز حد مبر منی طاقت گدازرا
 قربان شوم خطاے نگہ ہای نازرا
 اما چہ چارہ کلک حقیقت طرازرا

بر صبیح صدفی کہ شبلی بہر خوشی

از ہم گت سلاگے نے رازرا

وقت سحر که عارض اوبه نقاب بود
 بزم شراب شاه رنگین و بانگ ناله
 اندازه دان حوصله کهرسی است دست
 شب بود و صد هزار تماشای محراب
 با چشم شکرگین تو کار سندان شستم
 ناز غرور حسن نه دوش اجازت
 بیدار کرده است بهر گوشه فستق
 آخرازان لبان می آلود چاره صیت

در بزمش اول آن که رسید آفتاب بود
 این حرفه از فسانه عهد شباب بود
 باد بگیران به لطف و به مادر عتاب بود
 صبح از کرانه سر زد و دیدیم که خواب بود
 مار سخن به غمزه صحن خواب بود
 ورنه سوال بوسه مار اجواب بود
 با آن که چشم سحر طرازش بخواب بود
 گیرم که از شراب دینم اجتناب بود

شلی خراب کرده چشم خراب اوست

تو در گسان که سستی او از شراب بود

دین گناه

رفتم بهر سو و زبان کرده ایم ما
 بی حاصلی نگر که این دور از خوش
 نام خدا سے بر لب و ذوقم نمی دهر

در کعبه نیز یا دبستان کرده ایم ما
 صد جای بهر بوسه نشان کرده ایم ما
 از لبیکه یا دنام بتان کرده ایم ما

سر زبان و سودن تیج آشکار جان را به راه مهر و فاسد تو بایم از نام نیک در ره زندی و عاشقی	صد بار اگر چه سود زبان کرده ایم ما دین کار را هم از ته جان کرده ایم ما از ما پرس تا چه زبان کرده ایم ما
بم کلمه ۱۵۰	شلی سخن اگر چه راه نسانه بود نخه زرا از نیز بیان کرده ایم ما
من که خود را فارغ از گبر و مسلمان کرده ام غیر ازین از زندی من تا بقوی فرقی نیست زهر و زندی را هم کردن چهل کار بود رسم و آئین هم آغوشی نمی دادم که بپست این هم آخر فیض بشمای دراز هجر بود ذوق ما بر دم هم از روی عتاب بود دین دنیائی اگر مبادری ای دل مفتست چیز ام بهر سر نوک مژه نخه زدای	آنچه چشم کافرش فرموده است آن کرده ام بر ملا هم کردم، اکنون آنچه پنهان کرده ام سعی با ننگ ختم کاین شکل آسان کرده ام دست گستاخ آنچه فرموده است من آن کرده ام اگر شمار حلقه های زلفت بچنان کرده ام آفتشی بده است من خود گلستان کرده ام یاری گوید که مرغ بوسه از آن کرده ام باز کار گر به راستی به سامان کرده ام

شام و صبح هفتادمین گشته ام از بیم صبح در سخن با خاکیاکان هندی سخن مرا	آفتاب آوردم در خانه پنهان کرده ام هی چه میدانی که این فن را چه مان کرده ام
دسمبر ۱۹۰۶ء	یاری پرسید شبلی را که چون بر باد رفت مشت خاک در هوا پیش پریشان کرده ام
شب که تیر ناله من بر گن سا مان کرده بود باد صبح ام روز از هر کوه چه مشک افشان گذشت شکر چشمش چون پنهان تاراج دین آمد در چمن رفتی و از بهر نثار آورد باز رفتم و در سایه زلفش پناه آوردم غازه هر رنگی که بر روی دل افروز تو بست روی رنگین ترادید بر روی خاک رحمت طالع رسوائی مجنون بلند افتاده است از دم باد بهاری شاه دعای باغ	رخنه باد رگبند گردون گردان کرده بود شب که مشاطه زلف او پریشان کرده بود با خبر گیری حرم را کافرستان کرده بود غنچه گل زنگ روی او که پنهان کرده بود زان ستم های که بر من شام هجران کرده بود هم ز رنگ روی گلگون تو مان کرده بود آن همه گله که گلچین خود بدان کرده بود ورنه شیدای تو هم صدکد زنیسان کرده بود از گل و غنچه طراز جیب تو مان کرده بود

لعل معجز کیش او طح مسلمانى نهاد سنبستان مى مداد جیب آغوشم هنوز در وصالم نیز کام دل از و حاصل نشد	در نه چشمش رخنه با در کار ایمان کرده بود زلفت مشکین برم دوزی پریشان کرده بود بسکه شرم خویش را بر خود نگهبان کرده بود	
۱۵ دگر	شیوه زندی چنان شبلی بآب درنگ کرد گویا زین پیش هم کرد و به سامان کرده بود	چ
آن دل که خاک گشته آن ه گزار بود شرم از لب تو مهر حیا گریه بر بندشت آن شهسوار زار رسید وز ره گذشت آغوش شوق دیدۀ گستاخ و دست شوخ از بسکه تُند بود می خوشگوار وصل صوفی که پیش خلوتیان جلوه می فرد با آن که جام وصل پیاپی کشیده ایم	سر جوش باده کهن در وزگار بود شادم به این که غمزه پرفتن بکار بود مارا همسان نگه بره انتظار بود در وصل هر چه بود زمین خود بکار بود مستی بردن ز حوصله اختیار بود پنهان به بزم باده بانی سزای بود خمیازه با شوق همان برقرار بود	
۱۵ دگر	شبلی بیا که گرمی بازار بپسبی	اسال نیز هست بزنگی که پار بود

چون در طریق عشق گذرمی کنیم ما در راه عشق پیر و پیشینیان ندانیم و اعجاز ما مریح که ترک می و سرود ادا ما بداد دست که زندی و عاشقی ضایع مساز خرت مستوری را	از روی شوق پای ز سر می کنیم ما این شیوه را به طرز دگر می کنیم ما شب اگر نکرده ایم حرم می کنیم ما صد بار کرده ایم و دگر می کنیم ما وقتی رسد که باز بر می کنیم ما
دلم	شلی ز فیض تربیت طبع نکته سخ بزدیم قطره دگر می کنیم ما
راهی دگر بنیر حریم حرم نداشت دلها ز بس بود و گران بار گشته است عرض متاع عشق نمودیم ما و غیسر وحشی دلم به بسایه زلف دراز او صد چشمه جوش می زند اکنون دیده ام ما را به بوسه های شکر ریز بر نواخت	زاهد که تاب جلوه روی صنم نداشت زین پیش در نه زلفت تو این چایم نداشت مسکین هنوز مایه یک چشمم نداشت آسود آن چنان که دگر هیچم نداشت روزی که با تو بوده ام این خانه نم نداشت تا کس نگوید این که طریق کرم نداشت

از غزه تو بس جهان برسم و فتاد دل را به هر که عرضه نمودیم در جهان ماسجده نیاز تو ای کجکلاه ناز	یکس ازین میان دل ایمان بهم نداشت انصاف داد و گفت که این جامم هم نداشت زان عهد بزه ایم که این قبا هم نداشت
۱۷ ابرمیر شده ۶۱۹	شلی ز خیل زمره سخنان حشم گرفت با آن که هیچ گونه ز خیل و حشم نداشت
تا چهره زیبای تو ام نظر افتاد در جیب گریبان چمن عطر نشان است عمر شد یک روز نیتاد بدستم ما بنده آن باده تندیم که از جوش زمین پس بدت تیر تو هم تر تو باشد ای باد صبا مشک نشان بازگشتی رد کرده متاع است به بازار محبت	یکباره اساس خرد و هوش برفتاد بوس تو که در دست نسیم سحر افتاد از بس که بهرام دزبیر روز و در گرفتاد از شیشه برون حبت زمینا بد رفتاد پیکان تو از بکی که بزرگ رفتاد گویا که گذار تو در آن ره گذر رفتاد آن داغ که اس لاله ترا در جگر رفتاد
۱۸ ابرمیر شده ۶۱۹ شلی دگر از صورتی که آمد	این غلغله تازه بهی خانه رفتاد

ہنگامہ مستوری زاہد برآمد کان ناوک مشین کہ زومی ہر جگر آمد از صبح دمیدن فدے پیشتر آمد کاب دم شمشیر تر اتا کمر آید تیسرے کہ بزود تیر دگر بر اثر آمد	آن شیخ چو از پردہ بہ یکبار برآمد لب تشنہ زخم است همان این دل بتیاب ممنون سبک پائی مرگم کہ شب سہر ادرج قدر بالاس دل افروز تو نازم تر دستی آن غمزہ چالاک تو ان دید	
میں	اب راز تبسم نتوانست نگہ داشت وقتے کہ ز جان دادن شبلی خبر آمد	۱۰ اردی بہر ۱۹۱۶ء
باز بر قتل کہ دامن بہ کمر بر زدہ میتوان یافت ز چشم تو کہ ساغر زدہ گر صد تبر چون شمع مرا سر زدہ ہست بزے کہ تو صد بار ہم پر زدہ مست بودی و با بادہ ساغر زدہ زدہ جامے ناب و کمر زدہ	اس کہ صد طعنہ بہ خورشید و برا ختر زدہ گر چہ لب جان بخش تو حاشا زدہ است من نہ آنم کہ سر از تیغ جفا بر زدم انچہ از گری ہنگامہ محشہ گفتند یاد بادت کہ شبے ز اول شب تا دم صبح از دو چشم تو عیان مست کہ در بزم طرب	

سج فتنه به مراد دل عاشق به نشست
مگر آن نقش که از بوسه به لب بر زده

بوسه زخم از دل آغشته به خون می آید
شبلیا سینه مگر بروم خنجر زده

بزم شکر

که پرده بر رخ این کل میتوان انداخت
دل مرا ز ره رشک گمان انداخت
که چشم لطفت بحالم نمی توان انداخت
نغمت ز سینه برین او بزبان انداخت
مرا به پیروی شیوه افغان انداخت
ز مصرع قدر او حرفی از میان انداخت

چنان به شهرت عشق تو بر زبان انداخت
حدیث لطف تو با غیر رشک ندانست
ترا که ام جفا پیشه این سبق آموخت
فغان که آن همه گنجینه هاے را ز مرا
فزیب نرگس مست و کرشمه اساقی
بیدیت میانش مگر که شاعر صنع

به پارسائی شبلی هم اعتماد سازد
نگاه شوخ تو، تا فتنه در جهان انداخت

بزم شکر

اندیشه خامی هست من نیز بهم دارم
اکنون که من بیدل بودمے دیگر دارم

اے آن که همی گوئی گمرازه خبر دارم
ای دست پسر از من رسم دوره تقوی ا

ای زنگ زخمت یک لحظه توقف کن
 تا سال دیگر خواهد شد زمین مطرب
 روی و چنین دوستایان نهفتن نیست
 رندی و سیه کاری مستی و نظر بازی
 یک دیده حیرانی از هستی من باقی است
 ای معتکف کعبه این جلوه فرشتی بیت
 از زهر و دروغ خود بفریفته ام خلق

من نیز ازین عالم آهنگ سفر دارم
 این خرقة مستوری کا سال به بر دارم
 بگذار که این پرده اندوی تو بردارم
 زمین گونه اگر خواهی بسیار هنر دارم
 وان نیز منی خواهم کز روی تو بردارم
 من هم به سر کوسه گاه گذر دارم
 ای دوست چمنی پرستی من چمن دارم

ای شبلی نعمانی این ده دری از حبیبیت
 اینها که ز خود گفستی من نیز خبر دارم

۱۹ ذی قعدة ۱۰۱۹

از همه کار جهان دل و دستی بگریز
 سینه دواشتم از جمله اسباب و دروغ
 تا به این مایه شب هجر ننوده است دراز
 دام داران هم از دام بر تن نهنوز

بعد عمری که در اندیشه هر کار بماند
 رفت از یادم و در خانه خمار بماند
 چرخ گردنده همانا که در رفتار بماند
 بوسه ادا م مرا بر رخ دلدار بماند

یوسف آن نیست که در بند خریدار بماند کز جهان رنتم و از من می زنار بماند	عارف از کشمکش بود قبول آزاد دست مژده گوید مقیمان در می کده را
مغ در دام بفتاد و بدر جست و رسید دل همان در خم زلفت تو گرفتار بماند	
یعنی که مست باده منصور بوده ایم پروانه چراغ سر طوطی بوده ایم عمری دراز زاهد و ستور بوده ایم تولس فریب بودی و ما در بوده ایم ما از نگاه مست تو محسوس بوده ایم در بزم راز از و قدری دور بوده ایم	در وادی سلوک ز خود دور بوده ایم هر جلوه مرا نتواند شرب ناد از ما بگیر درس فنون ریا که ما مجویم زد و دست وصلت هم از من است ما را به نقل و باده می احتیاج نیست معذورم ارباب فهم نیاید حدیث دوست
شبلی مباحث منکر رفتار ما که ما مست از می شبانه پر زور بوده ایم	ما را برین می رسد از آری باد
اندکے باش کز دو عدد دیداری هست	انجی اجل گر به من خسته ترا کاری هست

گر بهای کنی ای دست بخیریدی هست ^{حسب} این بواندک از ان جمله که بسیاری هست اینکه پرستی اول دینیه تو هست با آری هست ما چه دانیم که تسبیح و زتاری هست دیده هست و در دست برداری هست	بوسه لعل تو گویند به جان می آرد از جفاها غم بجز تو از جان فرستم به خریداری یک بوسه تنی مایه نیسم کار با طره گیسوی بتان افتاد هست از سر پاپ تم آنچه بحب مانده به بجز

از زبان	شبلی شفیقه در حلقه سودانزدگان گو ساقان فاد و قافله سالاری هست	ایران ۱۹۰۶

تا نه آئینه روی تو هست ابل دارم وای بر من که صد اندیشه باطل دارم	طوطی گلشن عشقم شکر افشان نه شوم خنک آن کس که به ذوق نظری شد قانع

کوشش ناخن تدبیر چه سودم بخشد من که یک رشته و صد عقده مشکل دارم	

به خارت بر باز آن چشم پرین کانه باین کتر بهای از کف مده جنس گران	به هر ستم عاقل و دانش تبر افتاده است بهست آوردن دل یک حدیث لطف میخوام

فلک بگماشت برین لبای نکتہ دانے را بدست آورده ام من نیز خاک آستانے را	دل از شبنوہ این گلرخان از جانمی آمد خلیل آہنگ طح کعبہ اسلامیان دارد
حایت عشق خوش بودہ است و شامی خوشتر کردہ است شنیدن می توان زمین حرت رنگین داستانے را	
آفتنگ از خم و مینا و سبو خواهد بود کہ اگر چون تو کسے هست ہم اد خواهد بود اے بسا خرقدہ کہ محتاج رفو خواهد بود ماجرے کہ میان من و تو خواهد بود در بود نیز ہمین یک سر مو خواهد بود تنگ فی چون ابوی انمی نیز بس باشد	دوش مستے خبر آورد کہ در عرصہ حشر دیدہ ام در رسم آئینہ زیباصنی زویر سرخیہ ام ترکان تو گر این باشد عاشقان اہمہ آئین عمل خواہست نیست فرقی زمیان تو تن زار مرا نوازش ہاے اور سعی بود دانستہ ام ما
سباد آنگہ شیلی را بہ وصلت دسترس باشد کہ شوخ نکتہ دانے بر دامن عقل دیان ہم کہ می آمد بکار او دل در روز ہجران ہم	تو ہمہ دانی کہ کارش تا کجا خواہست آخر بہ یاران آشکارا گفتہ ام حجت پنهان ہم آنچه کاش آنقدر سزایہ کردی از ما شایش

که دل قانع نشد با آن نو از شهابان هم که من نادان و ناصح هست نادان نادان هم که خواهم گفت با او شکوه ایام جزیر هم خجل هستم ز کفر خود که دارد بوسه یار	بد آنوزی لطف آشکارای بتان نازم حدیث اینچنین که اتفاق افتاده دیوان شب وصله درازم خواهم از بهر آن خوم دژول بودن درین سختی سساک

مره از دست خود رنگین باسه همچو شلی را
 توشاه حسنه و در کار داری یک غزنجان هم

تمت بالخیر

مطبوعات انوار المطالع لکھنؤ

مرزا غالب ہم کے اردو خطوط کا مجموعہ جسے لوگ بجا طور پر موجودہ انداز تحریر کی بنا پر اول اردو مثنوی کہتے ہیں، اردو نثر میں جو پاکیزگی، صفائی اور سلاست آج نظر آتی ہے وہ یہ ہے کہ اس میں ہر ایک حصہ اول میں صاف اور سادہ عبارت کے خطوط ہیں جنکے مطالعہ سے صحیح اور فصیح اور دلنشین بہت مدد ملتی ہے اور حصہ دوم میں ہر فقرات میں صہین مزلے لوگوں کو مصلحتیں پیشاوری کے تلقین کچھ ہدایات لکھی ہیں بعض کتابوں کے دیباچے اور تقرظیں بھی اس میں شامل ہیں قیمت چار روپے

شرح دیوان غالب

(از مولانا سید علی حیدر طباطبائی نظم لکھنوی الملقب نواب حیدر یار جنگ) دیوان غالب کی متعدد شرحیں لکھی گئیں مگر سب سے مہتمم و مفصل شرح ہی ہے اور چونکہ شاعر خود ایک کمال شاعر اور فاضل اجل ہیں اس وجہ سے یہ شرح خاص طور پر قابل مطالعہ ہے قیمت چار روپے

یادگار غالب

جمین مراد اسد اللہ خان بلوی کے دو تھانہ کی بیان کرنیکے بعد درزائی فارسی نظر و نثر کا انتخاب روح کیا گیا ہے اور ہر ایک صنف کلام پر نہایت خوبی سے تبصرہ کیا گیا ہے نہایت عمدہ لکھنے کا انداز بھی طبع ہوا ہے قیمت سے

مقدمہ و شاعری

اس میں شاعری پر فلسفیانہ و تحقیقات بحث کر کے ساتھ ساتھ اردو شاعری کے حوالہ صنایع پر لطیف تبصرہ کیا گیا ہے کوئی شبہ نہیں مولانا حالی کا مقدمہ دیوان منظر اور قابل قدر معلومات کا ذخیرہ ہے قیمت سے اول سے دوم سے

دیوان حالی

جسکا تیرا پیشہ حال میں طبع ہوا ہے اور باذوق کے لیے نہایت ضروری چیز ہے قیمت سے اول سے دوم سے

شعر جم حصہ اول

جمین شاعری کی حقیقت اور فارسی شاعری کے احساس اور اسکے مختلف صنایع میں سے مثنوی پر تبصرہ ہے اس حصہ میں تفصیل کے ساتھ بتایا ہے کہ ایران کی آداب اور تمدن اور دیگر اسباب نے شاعری پر کیا اثر کیا اور کیا کیا تغیرات پیدا کیے اسکے ساتھ ہر دور کے خصوصیات کی شرح اور شاعری کے تمام انواع پر مفصل تقریظ و تنقید ہے قیمت چار روپے

شعر جم حصہ دوم

اس حصہ میں قصیدہ غزل اور فارسی زبان کی عشقیہ صوفیانہ اخلاقی اور فلسفیانہ شاعری پر نقد و تبصرہ ہے قیمت چار روپے

مولانا شبلی

مولانا شبلی کی لاجواب تالیف جمین انھوں نے آسمان الہی کے آفتاب ہماہتاب میں از سر نو زادیر کے کلمات شاعری کا یا ہمدگر مواد نہ کر کے دکھایا ہے اگرچہ بدترکی

مولانا شبلی

مولانا شبلی کی لاجواب تالیف جمین انھوں نے آسمان الہی کے آفتاب ہماہتاب میں از سر نو زادیر کے کلمات شاعری کا یا ہمدگر مواد نہ کر کے دکھایا ہے اگرچہ بدترکی

صاف و شفاف روشنی سورت کے وقت دن کا سا اجالا رہتا ہے۔ پھر بھی آفتاب عالم کتاب کی حیا لٹری سے ہلکویا۔
 میرا میں کے کلام کی خوبیاں اور ان باریک نکاتوں کے بیان کرنے میں جن تک علم نظریں نہیں ہیئت میں مولانا
 شبلی نے اپنی سخن سنجی اور کمالات ادبی کے خوب جہر دکھائے ہیں قیمت سے دس /
 (مولفہ مولانا شبلی) جس میں علم کلام کی ابتدا اور اسکے عہد جمہور کی وسعت ترقی اور
 علم کلام تغیرات کی نہایت تفصیلی تاریخ اور علم کلام کے تمام شعبوں پر تحقیقانہ بحث اور
 اسکی مختلف شاخوں پر تبصرہ ہے۔ قیمت ۵۰

مقالات شبلی
 یعنی مولانا شبلی کے ان پندرہ قابل دید مضامین کا مجموعہ جو مختلف علمی مسائل میں
 چھپ کر پھیل چکا ہے۔ ہر ایک میں نہایت عمدہ لکھنے کا انداز بھی ملح ہو ہے۔ قیمت ۱۲
بوسے گل - مولانا شبلی کی فارسی غزلیات کا مختصر مجموعہ۔ قیمت ۲۲
برگ گل - مولانا شبلی کے قصائد اور فارسی غزلوں کا مختصر مجموعہ۔ قیمت ۲۲
تذکرہ رند - نواب محمد خان رند کا نہایت دلچسپ تذکرہ۔ قیمت ۲۲

(از منشی امیر احمد علوی بی اے) جدید تعلیم یافتہ اصحاب میں سو جو لوگ اب تک یہ
اردو شاعری یقین رکھتے ہوں کہ اردو شاعری عربی خلاق ہو اور فطری جذبات بلند خضیا لات
 کے بجائے خلافت قیاس شہادت اور بہبودہ استعارات کا ایک مجموعہ خرافات اسکے مطالعہ سے
 معلوم ہو جائے گا کہ ہماری معنی زبان کا سرمایہ ادب انگریزی جیسی وسیع اور ترقی یافتہ زبان کے
 ذخیرہ ادبی کے مقابلہ میں کسی طرح ہیٹھا نہیں۔ قیمت ۱۰

طالعہ کی زندگی کا مقصد آئریبل خواجہ غلام الثقلین مرحوم (بی اے ایل ایل بی)
 وکیل ہائیکورٹ کا یہ لکچر طلباء کے لیے خاص طور پر لائق مطالعہ ہے۔ قیمت ۲۰
سرمایہ زبان اردو حضرت جلال لکھنوی مرحوم کا دم گھنٹوں کے آخری دو میں غنیمت تھا اسکے شاعرانہ
 کمالات مستثنیٰ عن التعریف ہیں۔ یہ انھیں کا لغت ہے جسے ارباب ادب و سخن نے نہایت
 درجہ پسند کیا ہے اور انھیں کی ضرورت پر نظر کر کے اب بارہ چھاپا گیا ہے۔ اس لغت میں اردو کے عام
 محاورات کا مفہوم اور محل استعمال سمجھانے کی خاص کوشش کی گئی ہے۔ قیمت ۲۰
داغ نواب مرزا خان داغ دہلوی مرحوم کا جواب لیوان مدت کے بعد لکھنے بارہ اور طبع سے
آفتاب داغ آراستہ ہوا ہے۔ ابتداء میں حضرت داغ کے مختصر حالات زندگی دیے گئے ہیں قیمت ۲۰

المشہر: محمد حسن مالک نوار المطابع لکھنؤ

سے ۲۰

۸۹۱۵۰۱۵۷

آخری درج شدہ نارینخ پر یہ کتاب مستعار
لی گئی تھی مقررہ مدت سے زیادہ رکھنے کی
صورت میں ایک آنہ یوڈیہ دیرانہ لیا جائے گا۔

دینیات
جامعہ کراچی

۱۔ اراکین مجلس اعلیٰ مجلس اعلیٰ نظام تعلیم و تربیت
کراچی کے اراکین مجلس اعلیٰ مجلس اعلیٰ نظام تعلیم و تربیت
کراچی کے اراکین مجلس اعلیٰ مجلس اعلیٰ نظام تعلیم و تربیت

۲۔ سائنس دانوں کی کمی
۳۔ طبیعتی علوم کی تعلیم کی کمی
۴۔ انگریزی زبان کی تعلیم کی کمی
۵۔ اسلامیات کی تعلیم کی کمی

۶۔ اسلامیات کی تعلیم کی کمی
۷۔ اسلامیات کی تعلیم کی کمی
۸۔ اسلامیات کی تعلیم کی کمی
۹۔ اسلامیات کی تعلیم کی کمی
۱۰۔ اسلامیات کی تعلیم کی کمی

۱۱۔ اسلامیات کی تعلیم کی کمی
۱۲۔ اسلامیات کی تعلیم کی کمی
۱۳۔ اسلامیات کی تعلیم کی کمی
۱۴۔ اسلامیات کی تعلیم کی کمی
۱۵۔ اسلامیات کی تعلیم کی کمی

